

Wonen en kopen in Duitsland

Editie 2016/2017 met de laatste updates 2017 en het nieuwe Nederlands-Duitse belastingverdrag

Onmisbaar informatie-handboek met juridische, fiscale, financiële en praktische aspecten bij vestiging, aankoop en bezit van onroerend goed in Duitsland.

Rob Smulders, directeur Mondri: "Dit boek is als naslagwerk inderdaad onmisbaar voor Nederlanders en Belgen die een woning in Duitsland willen kopen. Voorzien van veel praktische achtergrondinformatie kan Mondri het boek Wonen en kopen in Duitsland van harte aanbevelen. Een opmerking is wel op zijn plaats: met het lezen en naslaan van informatie kunt u weliswaar beschikken over een gezonde dosis kennis, maar bent u nog steeds afhankelijk van deskundigen voor, tijdens en na de aankoopbegeleiding. Voor Belgen zijn er voornamelijk fiscaal gezien afwijkingen, maar daarvoor kunt u als lid een beroep doen op Mondri"

Auteur: P.L. Gillissen

Aantal pagina's: 394

Tot in detail wordt ingegaan op het wonen/leven en werken in Duitsland en in het verlengde daarvan het kopen van onroerend goed aldaar. Het boek past in deze tijd waarin steeds meer grenzen wegvallen en mensen wegtrekken, onder andere naar Duitsland. Het boek is bedoeld voor de ondernemer en de particulier; er worden aspecten behandeld als het kopen en bouwen van een woning, de Duitse fiscus, pensioen, renovatie, het vestigen, bankzaken, onderwijs, veel over het land zelf (de bevolking, het bestuur, de politiek en elke deelstaat wordt apart belicht). De auteur heeft geen enkel aspect vergeten en wie het boek lees, weet precies hoe Duitsland in elkaar zit en hoe het leven er daar aan toegaat. Een prima en compleet stuk voorlichting, ook voor Nederlanders die in Duitsland een tweede woning zouden willen kopen. Het werk is daarbij vlot en toegankelijk geschreven. Deze nieuwe druk is geheel herzien en geactualiseerd.

Recensent Nederlandse Bibliotheek / Biblion

Inhoudsopgave

Colofon

1. Inleiding

2. Voor- en nadelen van emigratie naar Duitsland

- Voordelen
- Nadelen

3. Nederlandse fiscale aspecten bij vertrek naar het buitenland

- Wanneer er sprake van emigratie ?
- Belasting en woonplaats
- Het jaar van vertrek
- Verplichte aanslag
- Wanneer ontvangt u een teruggaaf ?
- Voorlopige teruggaaf
- Uw Nederlandse paspoort en de belastingen
- Verschil binnen- en buitenlandse belastingplicht
- Inkomen uit werk en wonen in Nederland
- Inkomen uit pensioenen en uitkeringen
- Winst uit aanmerkelijk belang

- Inkomen uit een woning in Nederland
- Eigenwoningforfait
- Emigratie en de eigen woning
- Geen hypotheekschuld
- Als de woning in Nederland niet tot uw beschikking staat
- Negatieve inkomsten uit werk en woning
- Inkomen uit sparen en beleggen
- Welke vermogensbestanddelen vallen in box 3 als u in het buitenland woont
- Binnenlands belastingplichtig en bezittingen in het buitenland
- Aftrek van schulden
- Buitenlands belastingplichtigen en hun partner

4. Keuzemogelijkheid binnenlandse of buitenlandse belasting-plicht

- Het recht om te kiezen voor binnenlandse belastingplicht geldt voor
- Nederlandse inkomstenbelasting en premies volksverzekering
- Voor wie is de keuze voor binnenlandse belastingplicht interessant ?
- Opmerkingen omtrent keuzeregeling binnenlands belastingplichtige
- Persoonsgebonden aftrekposten
- Buitenlands belastingplichtigen hebben geen recht op
- Tegemoetkoming voor inwoners van Duitsland
- Heffingskortingen
- 90 % regeling
- Wijziging van binnenlandse in buitenlandse belastingplicht
- Terugploegregeling

5. Uw tweede huis in het Nederlandse belastingstelsel

- Hoofdverblijf
- Belastingverdrag ter voorkoming van dubbele belastingheffing
- Rekenvoorbeeld
- Verhuur vakantiewoningen als bedrijfsactiviteit

6. Conserverende aanslagen

- Conserverende aanslag bij emigratie
- Wanneer worden conserverende aanslagen opgelegd ?
- Uitstel van betaling van conserverende aanslag
- Conserverende aanslag en uw pensioenrechten
- Kapitaalverzekering Eigen Woning (KEW)
- Meenemen van uw KEW bij emigratie en aankoop van een huis in Duitsland
- Beroep op het hoge vrijstellingsbedrag
- Belast rentebestanddeel
- Kapitaalverzekeringen van vóór 2001
- Uw Nederlandse kapitaalverzekering en de belastingen in Duitsland
- Lijfrenteverzekering
- Aanmerkelijk belang
- Uitstel van betaling
- Het stellen van zekerheid
- Rechtszaken en uitspraken
- Conclusies conserverende aanslag bij emigratie

7. Nederlands-Duits Belastingverdrag

- Welk inkomen wordt waar belast ?
- ABP Pensioen
- Voorbeelden ter voorkoming van dubbele belastingheffing

8. Emigratie en de Nederlandse sociale verzekeringen

- Gevolgen voor de Nederlandse volksverzekeringen
- Recht op AOW bij vertrek naar het buitenland
- Herziening vrijwillige AOW/ANW
- ANW
- Sociale (werknemers) uitkeringen
- WW-uitkering
- WAO
- WIA
- Verschillen Nederlandse en Duitse sociale zekerheid
- Opmerkingen m.b.t. sociale zekerheid in Duitsland
- Arbeids/ en uitkeringssituaties indien u in Duitsland woont

9. De nieuwe Nederlandse zorgverzekeringswet en de AWBZ bij emigratie naar Duitsland

- Gevolgen bij emigratie en uw Nederlandse zorgverzekering
- Algemene regelgeving
- Inhoudingspercentages
- Nederlands eigen risico
- Duits eigen risico
- Bijzondere situaties
- U woont in Duitsland en werkt in Nederland in loondienst
- Rechten van uw gezinsleden
- Rechten in Nederland
- Erkende zorgverzekeraars in Duitsland
- Woonlandfactor
- Rekenvoorbeeld
- Invoering ZVW en de gevolgen voor de vrijwillige AWBZ
- Keuzerecht voor grensarbeiders
- Keuze uit verschillende polissoorten
- Nederlandse of Duitse zorgpas
- Aanvullende verzekering
- Europese sociale zekerheidsverordening
- U woont in Duitsland en werkt in Nederland als zelfstandige
- U woont in Duitsland en bent zowel in Nederland als in Duitsland werkzaam
- U staat ingeschreven bij een Nederlandse hogeschool/universiteit en woont in Duitsland
- De gezinsleden van een verzekerde die zelf niet in Duitsland wonen
- U woont in Duitsland en ontvangt een pensioen uit (uitsluitend) Nederland
- Mogelijke keuzevrijheid zorg
- U woont in Duitsland en ontvangt een pensioenuit Nederland
- U woont in Duitsland en werkt als ambtenaar in Nederland
- Rechten in Duitsland & Nederland
- Medische behandeling buiten Duitsland
- Aanvullende zorgverzekering
- Werken in Duitsland, wonen in Nederland
- Arbeids- en uitkeringssituatie / hoe en waar verzekerd ?
- Wie is verdragsgerechtigd
- Belangrijke adressen

10. Werken in Duitsland & de Nederlandse fiscus

- Grensarbeidersregeling
- U werkt voor een in Duitsland gevestigde werkgever
- Wanneer komt men in aanmerking voor de 90% regeling ?
- Voorlopige teruggaaf voor heffingskortingen
- U werkt voor een werkgever, die niet in Duitsland gevestigd is
- Minder dan 183 dagen in Duitsland
- Meer dan 183 dagen in Duitsland
- Voorkoming van dubbele belastingheffing
- Rekenvoorbeeld
- Vrijstelling of vermindering premie volksverzekering
- Overige gevolgen voor het niet doen van aangifte in Nederland
- Toerekenen aftrekpost aan Uw fiscale partner
- Doorschuifregeling
- Sociale verzekeringsuitkeringen en pensioenen uit Duitsland

11. Ondernemers en vertrek naar Duitsland

- Gevolgen van emigratie voor ondernemers
- De WAZ
- Conserverende aanslag voor aanmerkelijk belang
- Het aanstellen van een fiscaal vertegenwoordiger
- Wanneer is het verplicht een fiscaal vertegenwoordiger aan te stellen ?
- Wie kan er optreden als fiscaal vertegenwoordiger ?

12. Duitsland in vogelvlucht

- Ligging
- Klimaat
- Bevolking
- Bevolkingsontwikkeling
- Spreiding van de bevolking
- Bevolkingsgroei
- Beroepsbevolking
- Overheid en bestuur
- Centrale regering
- Wetgevende macht
- Uitvoerende macht
- Rechterlijke macht
- De Federale regering
- Overzicht deelstaten
- Regionale beschrijving (overzicht regio's)
- Politieke partijen
- Verkiezingen 2009
- Religie
- Economie
- Ontwikkeling Duitse economie
- Duitse etiquette, omgangsvormen en arbeidscultuur
- Taal
- Media

13. Oriëntatiefase

- Motieven voor de vestiging of aankoop van onroerend goed in Duitsland
- Waar kopen ?
- Checklist waar kopen ?
- Hoe vindt U onroerend goed ?
- Wat kopen ?
- Oriëntatie-checklist wat kopen ?
- Vraagprijs
- Checklist vraagprijs
- Staat van onderhoud van het huis
- Wanneer op huizenjacht ?
- Ontwikkeling Duitse onroerendgoedmarkt
- Ontwikkeling onroerendgoedprijzen
- Tips/waarschuwingen

14. Aankoop van een appartement

- Appartementsrecht
- Vereniging van eigenaren
- Vergaderingen
- Checklist aankoop appartement
- Gemaakte afspraken
- Financiële aspecten
- Verzekeringen
- Inhoud vergaderingen

15. Aankoop Duits onroerend goed

- Duitse makelaars
- Vestigingsvoorwaarden Duitse makelaar
- Makelaarscourtage
- Aankoop van onroerend goed op een veiling

16. Het Duitse koopproces; juridische en notariële aspecten

- Wetgeving
- Vergunningen
- Energielabels
- Verschillen met Nederland
- Notariële akte
- De taken van de notaris
- Nadelen van een Nederlandse notaris
- Geen voorlopig koopcontract/voor-overeenkomst in Duitsland
- Verplichtingen koper
- Van koopovereenkomst naar notariële akte
- Ontbindende voorwaarden in de koopovereenkomst
- Nadeel ontbindende voorwaarden
- Boeteclausules
- Tips en adviezen bij ondertekening van de koopakte en de overdracht
- Inschrijving in het "Grundbuch"
- Wat vindt men in het "Grundbuch" ?
- Wanneer vindt de inschrijving in het kadaster plaats ?
- Wat heeft u nodig voor inschrijving in het kadaster ?
- Wat kan er mis gaan na ondertekening van de notariële akte ?
- Voorinschrijving/aantekening in het Grundbuch
- Betaling van de koopsom

- Kosten bij aankoop van Duits onroerend goed
- Taxatiekosten
- Afrekening met de notaris

17. Het kopen van (bouw)grond

- Ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen
- Bouwplanningsrecht
- Bouwverordeningsrecht
- De dienst bouw- en woningtoezicht
- Wanneer kan een perceel bebouwd worden ?
- Toegestane bouwplannen in het buitengebied
- Hoe kan een perceel bebouwd worden ?
- Toegestane wijze van het gebruik van de bouwgrond
- Toegestane mate van het gebruik van de bouwgrond
- Grondvlakfactor
- Gebruiksfactor
- Bouwwijze, bouwlijnen, bouwgrenzen
- Het ABC van het Duitse bouwproces
- Aanvraag van een bouwvergunning
- Verzoek om een voorlopige bouwvergunning
- Ontsluiting van het perceel
- Wat behoort tot een gewaarborgde ontsluiting ?
- Aansluiting op de aanvoerleidingen en de riolering
- Hoe hoog zijn de ontsluitingskosten ?
- De verdeling van de ontsluitingskosten
- Wanneer dient de ontsluitingsbijdrage te worden betaald ?
- Kostensplitsing
- Recht van opstal
- Juridische aspecten van erfpacht
- Vergoeding van de pachter aan de verpachter
- Canon
- Rechten en plichten van de pachter
- Wat zijn de voor- en nadelen van recht van opstal ?
- Wanneer vervalt het recht van opstal ?
- Duur van het erfpacht
- Opzeggen erfpachtrecht
- Checklist erfpacht
- Vruchtgebruik
- Recht van overpad
- Adviezen en tips voor kopers van (bouw)grond
- Wat niet kopen ?
- Waarom kan grond ongeschikt zijn als bouwgrond
- Slopen

18. Het bouwen van een huis in Duitsland

- Mogelijkheden om in Duitsland een huis te bouwen
- Via een projectontwikkelaar
- Via een aannemer
- Keuze van de aannemer
- Wat moet er in het bouwcontract staan ?
- Wat moet er in een bouwcontract verplicht vermeld worden ?
- Checklist inhoud bouwcontract

- Wanneer wordt het nog te bouwen huis uw eigendom ?
- De bouwsom
- Wanneer betaalt u welk deel van de bouwsom ?
- Bouwrente en renteverlies
- Mogelijk faillissement van uw aannemer
- Bouwen via een architect
- Rol van de architect
- Bouwbestek
- Wat vast te leggen in het contract met de architect ?
- Kosten van een architect
- Problemen met architecten
- Checklist wat te bespreken met uw architect
- Soort opdracht
- Volledige opdracht
- Beperkte opdracht
- Aanvraag bouwvergunning
- Geldigheid bouwvergunning
- Bouwgaranties
- Vrijwaringsrechten
- Afzien van vrijwaring
- Zwartwerkers
- Voorlopige en definitieve oplevering
- Nog enkele opmerkingen, tips en adviezen
- Verzekeringen tijdens de bouw
- Opstalverzekering
- Bouwverzekering
- Aansprakelijkheidsverzekering
- Bouwsubsidies
- Denk aan uw burens

19. Renovatie & onderhoud

- Vergunningen
- Duitse of Nederlandse vaklieden ?
- Offertes
- Bouw- en doe-het-zelf pakketten
- Een opzichter
- Onderhoud
- Energiebesparing
- Energiebeleid in Duitsland
- Energiebesparing en subsidies

20. Nutsvoorzieningen

- Elektriciteit
- Aandachtspunten bij het afsluiten van een energie-contract met een Duitse energie-makelaar
- Gas
- Gasflessen
- Verwarming op hout
- De schoorsteenveger
- Water
- Telefoon
- Installatie en registratie
- Mobiele telefoons

- De telefoonrekening
- Internet
- Gebruik van uw oude Nederlandse e-mail adres in Duitsland
- Televisie en radio
- Kijk- en luistergeld
- Huisvuil

21. Huur en verhuur van Duits onroerend goed

- Hoe vindt u een huurhuis/appartement ?
- Wie is juridisch gezien de huurder ?
- Het huurcontract
- Inventaris
- Betaling van de huur
- Borg
- Verhuurde woonoppervlakte
- Overname roerende goederen
- Vaststelling huursom
- Wie is verantwoordelijk voor de betaling van de huursom ?
- Bijkomende kosten
- Verschil "Brutto en Nettokaltmiete"
- Looptijd huurcontract
- Onderhoudskosten
- Overige verplichtingen van de huurder
- Het huurcontract en huisdieren
- Huurverhoging
- Huren en de verzekering
- Opleveren van de gehuurde woning
- Eigenaar aansprakelijk voor schulden huurder
- Opzeggen van de huur
  - door de verhuurder
  - door de huurder
- Verkoop van de verhuurde woning
- Enkele belangrijke huurtermen in huur-advertenties
- Verhuur
- Vakantieverhuur/seizoenverhuur
- Wanneer wordt men als professionele verhuurder beschouwd ?
- Aanbetalingen/garanties bij seizoenverhuur
- Huursom seizoenverhuur/classificatie
- De verhuurorganisatie
- Checklist: het contact met de verhuurorganisatie
- Langere termijn verhuur
- Nog enkele aandachtspunten bij verhuur
- Voorbeeld werkwijze voor particulieren, die zelf hun huis willen verhuren
- Fiscale aspecten van verhuur van Duits onroerend goed
- Verhuur vakantiewoningen als bedrijfsactiviteit
- Verdienen aan uw tweede huis

22. De Duitse onroerend goed belasting

- Grundsteuer
- De hoogte van de grondbelasting
- Rekenvoorbeeld

23. Vestigen in Duitsland

- Vertrek uit Nederland
- Het bevolkingsregister
- Verklaring/bewijs van goed gedrag
- Wat moet u regelen voor u naar Duitsland vertrekt ?
- Inschrijving in Duitsland
- De verblijfsvergunning
- Gewerbeanmeldung voor ondernemers
- Waar dient u een verblijfsvergunning aan te vragen ?
- Duurzaam verblijfsrecht in Duitsland
- Vertrek naar Duitsland en de (belasting)schulden in Nederland
- Bureau Krediet Registratie (BKR) in Tiel
- Internationale uitwisseling kredietgegevens
- Nederlandse nationaliteit
- Verlenging Nederlands paspoort
- Erkenning Nederlands huwelijk in Duitsland
- Samenwonen
- Samenwonenden en de sociale verzekeringen
- Samenwonenden en kinderen
- Samenwonenden en de verzekeringen
- Naam van de kinderen
- Omgang met Duitse burens en collega's

24. De verhuizing

- Verhuizing en invoer van Uw inboedel binnen de E.U.
- Vrijstelling van invoerrechten
- Zelf verhuizen
- Trouwen en verhuizen
- Verhuizing naar uw tweede woning
- Verkoop van uw tweede woning
- Verhuizing bij erfenis
- Vervreemdingsverbod
- Belastingtelefoon douane
- Het inschakelen van een verhuisbedrijf en de BTW
- Checklist keuze van & contact met het verhuisbedrijf
- De offerte & de verhuiskosten
- Uw eigen inboedel meenemen of nieuw kopen in Duitsland ?
- Meenemen van huisdieren

25. Invoer van uw auto in Duitsland

- Uitvoer van de auto uit Nederland
- Uitvoer verklaring het uitvoerkenteken
- Autoverzekering
- Algemene regeling binnen de EU
- Invoer van de auto in Duitsland
- Wanneer dient u een Duits kenteken aan te vragen ?
- Homologatiepapieren
- Aanmeldingsprocedure van Uw Nederlandse auto in Duitsland
- Lease auto
- Het rijbewijs
- Duitse wegenbelasting
- Milieusticker voor Duitse steden

26. Verzekeringen

- Het verzekeringswezen in Duitsland
- Opstalverzekering
- Overdracht onroerendgoed en de opstalverzekering
- Waardevaststelling van het onroerend goed
- Inboedelverzekering
- Aansprakelijkheidsverzekeringen
- Rechtsbijstandsverzekering
- Bouwverzekering
- Aansprakelijkheidsverzekering tijdens de bouw
- Aansprakelijkheidsverzekering tegen watervervuiling
- Pflegeversicherung
- Het Duitse sociale zekerheidsstelsel
- Checklist ziektekostenverzekering

27. Het onderwijs in Duitsland

- Enkele kenmerken van het Duitse onderwijs
- De Duitse onderwijsfasen
- Kinderen tot 3 jaar
- Kinderen van 3 tot 6 jaar
- Kinderen vanaf 5 ½ - 6 ½
- Bijzonder onderwijs
- De middelbare school
- Hauptschule
- Realschule
- Gymnasium
- Gesamtschule
- Lehre
- Hoger Beroepsonderwijs en Universiteiten
- Umschulung
- Vergelijkingsoverzicht Duitse en Nederlandse schooltypes Internationale scholen
- Nederlands en buitenlands onderwijs in Duitsland
- Beursprogramma's voor Nederlandse studenten in Duitsland
- Nederlandse studiefinanciering voor Nederlandse studenten in Duitsland
- Wonen in Duitsland en studeren in Nederland
- Studiefinanciering voor studie aan het MBO
- Duitse studiefinanciering

28. Subsidies en toeslagen in Duitsland

- Eigenheimzulage per 1 januari 2006 afgeschaft
- Een alternatief voor de Eigenheimzulage
- Het afsluiten van een Bausparvertrag
- Arbeitnehmer-Sparzulage
- Eigenheimrentengesetz
- Subsidies
- Subsidies voor jonge gezinnen
- Kinderbijslag en Kinderfreibetrag
- Elterngeld
- Nederlandse of Duitse kinderbijslag
- Kinderfreibetrag

29. Bankzaken

- Het Duitse bankwezen
- Checklist keuze Duitse bank
- Het openen van een Duitse bankrekening
- Openingstijden Duitse banken
- Automatische overboeking
- Een ingezetene- vs. een niet ingezetene rekening
- Een niet-ingezetene rekening in Nederland
- Kenmerken van een niet-ingezetene rekening

30. Financieringen

- Financieringsmogelijkheden
- Financiering uit eigen middelen
- Een tweede hypotheek op Uw huis in Nederland
- Een persoonlijke lening in Nederland
- Financiering via een projectontwikkelaar
- Een hypotheek op basis van effectenbevoorschotting
- Een hypotheek bij een Nederlandse bank voor een eerste eigen woning in Duitsland
- Checklis Duitsland Hypotheek
- Een hypotheek via een Duitse bank
- Een hypotheekofferte
- Wat moet u aan banken overleggen ter verkrijgen van een hypotheek ?
- Hypotheek bij nieuwbouw
- Kapitaal- of levensverzekering gekoppeld aan de hypotheek
- Belangrijke aspecten m.b.t. een hypotheek op Duits onroerend goed
- Hoogte hypotheekrente
- Voordelen rentevaste periode
- Voordelen variabele rente
- De hypotheekaanvraag
- Nederlands versus Duits recht
- Notarieel onderzoek
- Hypotheekvoorwaarden bij Duitse banken
- Waardebepaling van het onroerend goed
- Aflossing
- Beratungsstellen
- Fiscaal partnerschap
- Rangbescheinigung
- Royement
- Financieringskosten
- Taxatiekosten
- Afsluitprovisie
- Nederlandse bijeenregeling
- Goedkoper wonen in Duitsland
- Rekenvoorbeeld
- Belangrijke hypotheekverschillen Nederland vs. Duitsland

31. Het Duitse belastingstelsel

- Duitse inkomstenbelasting
- Wanneer is iemand ingezetene van Duitsland ?
- Hoe werkt het Duitse inkomstenbelastingstelsel ?
- Gezamenlijke of afzonderlijke aangifte ?

- Inkomensbronnen
- Inkomen uit arbeid / salaris
- Aftrekbare kosten die verband houden met uw werk
- Inkomen in natura
- Auto van de zaak
- Opties
- Pensioeninkomen
- Inkomen uit investeringen
- Sociale verzekeringsbijdragen
- Lohnsteuer
- Einkommensteuer
- Aftrekposten
- Tarieven inkomstenbelasting
- Solidariteitsheffing
- Beschränkte en Unbeschränkte belastingplicht
- Het belastingjaar
- Belastingaangifte & betaling van de belastingen
- Verplichte aangifte inkomstenbelasting door werknemer
- Vrijwillige aangifte inkomstenbelasting
- Voorlopige aanslag
- NV-Bescheinigung
- Voorkomen van dubbele belastingheffing
- Inkomen uit vermogen (rente en dividend)
- Bronbelasting
- Geld op een bank in Nederland, terwijl U in Duitsland woont
- De volgende inkomsten zijn in Duitsland onbelast
- Vermogensbelasting
- Zakenbelasting
- Belastingtelefoon
- Nederlands-Duits Belastingverdrag

32. Testamenten, erfrecht en successie- & schenkingsrecht

- Het Nederlands erfrecht
- Rechtskeuze
- Het Duitse erfrecht
- Buitenechtelijke kinderen en echtelijke kinderen
- Ongehuwd samenwonen en het Duitse erfrecht
- Huwelijkse voorwaarden
- Duitse Legitieme portie
- Successie- en schenkingsrecht
- Uw positie gezien vanuit Nederland
- Indien de erflater niet in Nederland woont
- Indien een deel van de erfenis in Nederland ligt
- Indien men een andere nationaliteit heeft aangenomen
- Eenjaarsfictie bij Nederlands schenkingsrecht
- Uw positie gezien vanuit Duitsland
- Onbeperkte en beperkte belastingplicht
- De Nederlandse tienjaarsfictie en de Duitse successierechten
- Vermindering Duitse successierechten bij dubbele belastingheffing
- Tarieven en vrijstellingen Duitse successierechten
- Voorkoming van dubbele heffing Nederlandse en Duitse successierechten
- Testamenten

- Indien er geen testament is
- Een Duits testament
- Notarielles Testament & Eigenhändiges Testament
- Overlijden zonder testament
- Enkele richtlijnen
- Erfcontract
- Het benoemen van een executeur testamentair
- Hoe te handelen bij een erfenis ?
- Volmachten
- Checklist voor nabestaanden

Bijlagen

Adressenbijlage

Bronnen